

Móricz Zsigmond (1879-1942)

Tiszacsécsén született, nagyon szegény paraszti családból származott. Tehetséges volt a tanulásban, beíraták gimnáziumba. Debrecenben, Sárospatakon tanult, jogra járt. Újságíróként kezd el dolgozni. Csatlakozik a Nyugat folyóírhoz. Csak regényeket és novellákat ír. Csatlakozott a népi írók mozgalmához. Az volt a céljuk, hogy megmutassák szegények, társadalom valódi arcát, nyomort, éhezést, erkölcstelenséget, tudatlanságot. Ebben a témában írt novellákat, regényeket. Ez hozta meg számára a sikert. 30-as évektől együtt szerkeszti a Nyugatot Babitssal.

Művei:

Regényei: Légy jó mindhalálig. (Nyilas Misi, önéletrajzi utalás. Nyilas Misi egy kisfiú, aki bekerül a Debreceni gimnáziumba és nem találja a helyét.

Árvácska: (Valós igaz történet alapján íródott. Móricz ismerőse egy fiatal lány mesélte el. Állami gondozottként fogad örökbe egy család egy gyereket. Csak az állami támogatásért fogadták örökbe. A gyerekek nem adnak nevet. A kislány ragaszkodik a családhöz, semmilyen más életet nem ismer, végén meghal tüzesetben.

Novellái: Tragédia, A kondás legszennesebb inge, Barbárok.

Freud hatása tükröződik rajtuk. Realista stílusban íródtak: valós társadalmi problémára hívja fel a figyelmet, ami szegénység és a lélekre gyakorolt torzító hatás.

- Fő témája az éhezés és a magyar hatására az ember állati szintre süllyedése.
- Az erkölcstelenség, bűnözés,
- Tudatlanság, butaság világa.

Móricz tárgyilagos fegyelmezett hangnemben írt, lélektani folyamatokat is ábrázol.

Tragédia

Műfaj: Novella (rövid terjedelmű, kevés helyszínt, kevés szereplős, kevés a cselekmény, váratlan fordulat)

Cselekmény: Kis János egy szegény munkásember, aki éhez, és csak az ételre tud gondolni. Meg hívja a földesúr a lánya lakodalmába, és elhatározza, hogy ki eszi a vagyonából a gazdáját. Léleklében rákészül a feladatra, egésznap nem eszik előtte. A lakodalom alatt jóllakik, és nem tudja teljesíteni a „küldetését”. Rosszul lesz torkán akad egy falat és megfullad.

Témája:

- szegények nélkülözése, éhezés megbetegíti az ember gondolatait.
- kitartás
- megkeseredettség

Cím: Előre utaló, a végén a halál a tragédia, tulajdon képen az élete is tragédia és a szegénység is egy tragédia.

Szerkezete: 1. rész: esemény előkészítése a munkanap leírása és ez kint játszódik a mezőn.

2. rész: meg tudja a küldetést és a rákészülés, ez otthon játszódik

3. rész: maga a vacsora a küldetés, ez a földes úrkertjében játszódik, maga a tragédia.

Belső leírás van túlsúlyban és nem párbeszéd. Fokozás a történetben egyre erősebb (készül az évészetre). Tetőpont, amikor vissza hánya és megpróbálja visszanyelni. Megoldás az, hogy meghal. Főszereplő jellemzése: Kis János a neve beszélőnév a jelentéktelenségre utal. Azaz egyetlen öröme az életben, hogy ehessen. Csak akkor nevetett jól amikor az apja meghal. Az élet miatt a lelke eltorzult. Céltudatos akkor is legyűri a falatot, ha már nem ízlik neki. Senkinek nem tűnik fel a halála, olyan mint egy csinovnyik. Kis János tipikus antihős és azt mutatja be, hogy milyenek ne legyünk.

Elbeszélő: nézőpontos 1.sz. 3.sz. csak Kis János szemszögéből látjuk a dolgokat.

Stílus: Realista (valós társadalmi problémát ábrázol, lélektani folyamatokat ábrázol).

Naturalista (durva részleteket is leír. Pl.: végén a hányás.

Groteszk (az egész tragikus de van benne humor. Pl.: nevetségessé válik hogy mennyire komolyan veszi az evést)

A kondás legszennesebb inge

Témája: tudatlanság, babona, szegény és gazdag világ közti ellentét.

Műfaj: Novella

Cselekmény: Egy úriasszony kimegy a mezőre és látja, hogy a gyerek félig bevan ásva a földbe. Mert az anyának nincs ideje rá a munka miatt. Ráparancsol, hogy vegye ki, de a gyerek másnapra megbetegszik. Otthon a kondás legszennesebb ingjére fektetik le a földre. Mert azt hiszik, hogy az gyógyítja meg. A nagyságos asszony befekteti az ágyba és összeveszik az anyával. De a gyerek meghal. Az anya a nagyságos asszonyt hibáztatja, mert megtörte a babonát.

Elbeszélő: 1.sz 3.sz. mindentudó, ismeri a szereplők gondolatait és érzéseit, de főleg az úriasszonyt mutatja be.

Cím: motivikus (címkyszerű, egy motívumot emel ki, de nem fedti az egész témát). A kondás legszennesebb inge egy tárgy ami a babonára utal.

Szerkezete.

1. bevezetés nagyságos asszony otthonát ismerjük meg
2. mezőn dolgozó asszonyok, beásott gyermek
3. néhány nap múlva. Az úriasszony látja a beteg gyereket
4. a gyermek halála, ez a befejező rész, történetek.
 - párbeszédnek fontos szerepe van, de sok benne a leírás is. Folyamatos a fokozódás az eseményben. Egyrészt egyre szörnyűbb eseményeket lát az asszon. Másrészt a gyermek egyre betegbb, a tetőpont amikor meghal a gyermek, de nincs megoldás.
 - más értelmezésben a tetőpont a veszekedés és a megoldás a gyerek halála.

Szereplők:

nagyságos asszony	szegény anya
közös bennük, mindkettőnek van gyereke. Mindkettő szereti a gyermekét és mind ketten gondoskodni akar róla. Mindkettő a másikat hibáztatja a gyerek haláláért.	
Gazdag	Szegény
Tudás	Tudatlanság
Orvostudományban hisz	Babonában hisz

Stílus: Realista (valós társadalmi problémára hívja fel a figyelmet ez a tudatlanság, babona.

Idő: 3-4 nap. Tavasszal játszódik, az évszakok és az időjárás ellentétben áll a történet alakulásáról. Tavasz ujjá születés ↔ gyerek halála.

Barbárok

Cím jelentése: Kultúrától idegen népek. Kegyetlen, erkölcstelen, romlók, gyilkosok. Címe témajelölő mert az egész paraszti népre vonatkoztat. Lehet motivikus is mert csak a végén kerül elő a műben a barbárok.

Utószó:

- vizsgáló bíró mondja
- elsősorban a veres juhással mondja
- szegénység társadalmára mondja

Stílusa:

- Realista: valós társadalmi problémát mutat be. A szegény sorsban lévő emberek erkölcstelen, értékrend nélkül élnek előfordul, hogy büntudat nélkül követnek el gyilkosságot.
- Naturalista: Durvább részletek ábrázolása Pl.: holttest

1.rész.

Cselekmény: Veres juhász megöli Bodri juhászt a gyereket és a kutyákat. Jellemzi, hogy tárgyilagos, elbeszélő. Kevés benne a beszéd, tömondatokban beszélnek, Bodri juhász szíján vesznek össze, amit az ölés után otthagynak. Ez is arra utal, hogy ok nélkül követték el a gyilkosságot.

Helyszín: pusztán a körtefa alatt.

Idő: néhány óra

2.rész.

Cselekmény: A feleség keresi a férjét és a gyereket a fél országot bejárja utánuk. Az, hogy az asszony kendőt vesz és elindul egy népmesei motívum. Megtalálja a holttesteket. Elbeszélő nézőpontos az asszony szemszögéből mutatja be a történéseket.

Helyszín: otthon, puszta a körtefa alatt és a fél ország, amit bejár.

Idő: több hónap

3.rész.

Cselekmény: Bírósági tárgyalás, vallatás kihallgatás, egy párbeszédre épül. Itt lép be a történetbe a műveltebb világ a vizsgálóbíró személyében. A gyilkos nem akarja beismerni a tettét. Veres juhász a bűne miatt halálra van ítélve de ezt nem akarja beismerni. Amikor meglátja, a szíjat az ajtón akkor török meg. A szíj szerepe a végén, féltek a halott tárgyaitól másrészt egy szembesítés volt a gyilkos az áldozat dolgai láttán elárulja magát. Ez szerepel Arany János. Tetemrehívás c. balladájában is.

Helyszín: tárgyalóterem

Idő: pár perc (idő szerkesztés aránytalan a műben.)

Műfaj: elbeszélés. A novellánál hosszabb, a regénynél rövidebb műfaj.